

Vlaanderen
is ondernemen

Innovatieve Bedrijfsnetwerken

PROJECTEN VOOR STEUN AAN CLUSTERORGANISATIES

HANDLEIDING

VERSIE OKTOBER 2017

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvattende tabel.....	4
1. Situering.....	5
2. Het Vlaamse clusterbeleid	5
2.1 Doelstellingen van het Vlaamse clusterbeleid	5
2.2 Doelgroep van het Vlaamse clusterbeleid	6
2.3 Kenmerken van Vlaamse clusters	6
3. Programma voor innovatieve bedrijfsnetwerken.....	7
3.1 Doelstellingen van innovatieve bedrijfsnetwerken	7
3.2 Kenmerken van innovatieve bedrijfsnetwerken.....	8
3.3 Positionering van innovatieve bedrijfsnetwerken	9
3.3.1 Positionering tegenover andere organisaties en initiatieven in Vlaanderen.....	9
3.3.2 Positionering tegenover bestaande speerpuntclusters	10
3.4 Activiteiten binnen een innovatief bedrijfsnetwerk	10
3.4.1 Clustercoördinatie	10
3.4.2 Activiteiten in het innovatief bedrijfsnetwerk	12
4. Modaliteiten van de oproep innovatieve bedrijfsnetwerken.....	12
4.1 Aanvrager, begunstigde en uitvoerder	12
4.1.1 Aanvrager.....	12
4.1.2 Begunstigde en uitvoerder	12
4.2 Duur, omvang, begroting, subsidie en cofinanciering	13
4.2.1 Duur en omvang	13
4.2.2 Projectbegroting	13
4.2.3 Subsidie.....	14
4.2.4 Cofinanciering.....	15
5. Verloop van de projectaanvraag.....	16
5.1 Voorbespreking.....	17
5.2 Fase 1: expression of interest	17
5.2.1 Indienen aanvraag	17
5.2.2 Ontvankelijkheid en volledigheid	18
5.2.3 Beoordeling.....	18
5.3 Fase 2: Volledig aanvraagdossier	19
5.3.1 Indienen aanvraag	19
5.3.2 Ontvankelijkheid en volledigheid	19
5.3.3 Evaluatie en beslissing	20

5.3.4 Evaluatiecriteria	20
5.3.5 Bekendmaking van de beslissing	22
5.4 Uitvoering en opvolging.....	22
5.4.1 Overeenkomst en start van het project.....	22
5.4.2 Opvolging van het project.....	22
5.4.3 Indicatoren.....	22
5.4.4 Uitbetaling van de steun.....	23
6. Geheimhouding	24
Bijlagen	25
Bijlage 1 – Steunbare activiteiten	25

Samenvattende tabel

DOELSTELLINGEN BEDRIJFSNETWERKEN (IBN)	INNOVATIEVE	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitbouwen en versterken van het ecosysteem van ondernemingen; • Het onderling doen samenwerken van de ondernemingen en andere actoren binnen het ecosysteem. <p>met het oog op het ontsluiten van onbenut economisch potentieel en de realisatie van competitiviteitsverhogingen bij Vlaamse ondernemingen via een actieve en duurzame samenwerking tussen actoren</p>
DOELGROEPBEDRIJVEN		Vlaamse ondernemingen met groeiambities, innovatiebewust, met internationale blik en openstaand voor samenwerking
AANVRAGERS		Organisaties met rechtspersoonlijkheid gemandateerd door minstens 10 representatieve Vlaamse ondernemingen
BEGUNSTIGDE		Een door de ondernemingen aangeduide organisatie met rechtspersoonlijkheid (in principe één uitvoerder)
ROL ONDERNEMINGEN		<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteunen de aanvraag via intentiebrieven • Sturen de clusterorganisatie aan en nemen actief deel aan de (samenwerkings)activiteiten binnen het IBN. • Zijn verantwoordelijk voor de benodigde cofinanciering
PROJECTDUUR		3 jaar
OMVANG		Minimum 0,5 VTE per jaar en maximum begroting van 300 dzEUR per jaar
STEUN		Maximum 150 dzEUR per jaar (50%)
COFINANCIERING		50% op jaarbasis via directe bijdragen van de doelgroepbedrijven <ul style="list-style-type: none"> - Cashbijdragen (min 60%) - In kind bijdragen (max 40%) - Inkomsten uit activiteiten (max 20%)
KOSTENMODEL		Personeelskosten + overige kosten
STEUNBARE ACTIVITEITEN		<ul style="list-style-type: none"> • Brede invulling van activiteiten gelinkt aan de clustercoördinatie • Activiteiten uitgevoerd door de clusterorganisatie

1. Situering

Deze handleiding is bestemd voor indieners van projecten in het kader van de 2e oproep Innovatieve Bedrijfsnetwerken. Dit projecttype (gesteund onder het cluster-besluit¹) wordt binnen het kader van het Vlaamse clusterbeleid opgezet en is gericht op zowel startende als meer mature consortia van ondernemingen, eventueel aangevuld met andere voor het netwerk relevante actoren, die via clusterwerking samen gezamenlijke opportuniteiten willen aanpakken die voor competitiviteitsverhoging en groei zorgen.

Volgende documenten zijn van belang bij het voorbereiden van de aanvraag en zijn terug te vinden op de website: [aanvraagdocumenten oproep 2017](#)

- **Templates fase 1 en fase 2:** voor de aanvraag zelf zijn templates beschikbaar. Het gebruik van de templates is verplicht. De volgorde en inhoud van de vragen en de vooropgestelde schema's en tabellen moeten strikt gevolgd worden;
- **Kostenmodel** en de bijhorende **Excel template** om de projectbegroting op te stellen.

2. Het Vlaamse clusterbeleid

In een geglobaliseerde economie vormen samenwerking en open innovatie in clusterverband de ideale voedingsbodem voor duurzame economische groei en competitiviteitsverhoging. Het ontstaan en het succes van clusters wordt in sterke mate bepaald door enerzijds een gedragen visie en wil tot actieve samenwerking tussen clusterleden en anderzijds het perspectief voor ondernemingen dat deelname aan de cluster een concreet voordeel zal opleveren voor de realisatie van de individuele bedrijfsdoelstellingen.

Vlaanderen ziet het clusterbeleid hierbij als een belangrijke hefboom om de positie van haar ondernemingen in de regionale en internationale markt te versterken. Het clusterbeleid vormt één van de onderdelen van het economie en innovatiebeleid en is aldus complementair aan het reguliere steuninstrumentarium voor (individuele) ondernemingen.

2.1 Doelstellingen van het Vlaamse clusterbeleid

Het clusterbeleid in Vlaanderen heeft als doelstelling het **ontsluiten van onbenut economisch potentieel en de realisatie van competitiviteitsverhogingen bij Vlaamse ondernemingen via een actieve en duurzame samenwerking tussen actoren**. Competitiviteitsverhoging wordt hierbij omschreven als het realiseren van een sterkere positie op de regionale en internationale markt door de Vlaamse ondernemingen. Clusters met een directe economische meerwaarde voor Vlaamse ondernemingen kunnen hierbij eveneens bijdragen aan de oplossing van maatschappelijke uitdagingen.

Clusterwerking dient ertoe te leiden dat er binnen de cluster en tussen de clusterleden een actieve en duurzame samenwerking tot stand komt, die als katalysator werkt voor de beoogde competitiviteitsverhoging bij de ondernemingen. Deze competitiviteitsverhoging kan naargelang de cluster op verschillende manieren gerealiseerd worden. Clusters kunnen bijvoorbeeld inzetten op zowel het creëren van toegang tot nieuwe markten als het versneld vermarkten van oplossingen en/of nieuwe kennis. Andere mogelijke manieren om de ondernemingen via clusterwerking competitiever te maken zijn het inzetten op gezamenlijke opleiding van werknemers, het realiseren van nieuwe waardeketens, ...

Er wordt hierbij verwacht dat de clusterwerking in functie van de karakteristieken van het ecosysteem tot directe resultaten leidt bij de ondernemingen. Deze directe resultaten dienen finaal te leiden tot zowel duurzame competitiviteitsverhoging als duurzame economische meerwaarde voor Vlaanderen. De

¹ [Het Vlaamse clusterbeleid](#)

economische meerwaarde kan hierbij de vorm aannemen van investeringen, jobcreatie, verhoogde export, omzetsijgingen, kostenreductie, ...

2.2 Doelgroep van het Vlaamse clusterbeleid

Vlaanderen wil via het clusterbeleid inzetten op onderneming-gedreven en performante clusters die nieuwe samenwerkingsverbanden tot stand brengen, bestaande samenwerkingsverbanden tussen ondernemingen verder kunnen versterken dan wel bestaande drempels voor samenwerking wegwerken.

De primaire doelgroep voor het Vlaamse clusterbeleid zijn consortia van Vlaamse ondernemingen met groei-ambities, innovatiebewust, met internationale blik en openstaand voor samenwerking met andere ondernemingen en kenniscentra, zowel voor de realisatie van hun individuele bedrijfsdoelstellingen als voor het bijdragen aan een competitiviteitsverhoging bij een grote groep van Vlaamse ondernemingen.

Deze primaire doelgroep treedt op als trekker voor de clusterwerking, maar zal waar nodig en/of mogelijk ook de andere ondernemingen uit het relevante waarde netwerk betrekken bij de clusterwerking. Het is aldus een ambitie van elke cluster om op termijn een grote groep ondernemingen met (potentiële) activiteiten in het domein waarop de clusterleden actief zijn te mobiliseren. Idealiter zet een cluster ook minder- en niet-innovatiegerichte ondernemingen/kmo's aan om aansluiting te vinden bij de cluster en om actief betrokken te worden bij de clusterwerking.

Naast de ondernemingen kunnen andere relevante organisaties zoals federaties, kapitaalverschaffers, kennisinstellingen of onderzoeksorganisaties net zoals de overheid een rol spelen in de cluster.

2.3 Kenmerken van Vlaamse clusters

Het Vlaamse clusterbeleid onderscheidt twee types van clusters. Het zwaartepunt van het clusterbeleid ligt bij een beperkt aantal speerpuntclusters die aansluiten bij voor Vlaanderen strategische domeinen². Daarnaast wordt er met de innovatieve bedrijfsnetwerken ruimte gegeven aan beperktere clusterinitiatieven in een domein met een beloftevol potentieel waar een actief samenwerkingsmodel tussen ondernemingen essentieel is om competitiever te worden.

Ongeacht het type, de schaal, het ambitieniveau en de tijdshorizon van de initiatieven worden volgende kenmerken als belangrijk beschouwd voor de door het Vlaamse clusterbeleid beoogde clusters:

- Actieve betrokkenheid en sturing door de ondernemingen;
- Actieve en duurzame samenwerking als rode draad door de werking van de cluster;
- Clusters richten zich op het wegwerken van gemeenschappelijke drempels en onbenutte gemeenschappelijke business-opportunities;
- Gedragen visie en actieplan op maat van en opgesteld in samenspraak met de clusterleden;
- Clusters streven concrete resultaten op KT en MLT bij de doelgroepbedrijven na door de koppeling te maken tussen enerzijds kennisopbouw en anderzijds het vermarkten en implementeren van nieuwe kennis;
- Performante clusterorganisatie die optreedt als facilitator en vertegenwoordiger van de clusterleden;
- Clusters en betrokken ondernemingen hebben een internationale oriëntatie.

² Meer informatie over [speerpuntclusters](#).

3. Programma voor innovatieve bedrijfsnetwerken

3.1 Doelstellingen van innovatieve bedrijfsnetwerken

Innovatieve bedrijfsnetwerken zijn bedoeld voor kleinschalige clusterinitiatieven die tot doel hebben om binnen een kort tijdsbestek een dynamiek van samenwerking op gang te brengen tussen de clusterleden. In overeenstemming met de algemene doelstellingen van het Vlaamse clusterbeleid, dient deze clusterwerking op korte termijn concrete resultaten voor te leggen die leiden tot competitiviteitsverbetering en economische meerwaarde bij de ondernemingen.

Met het oog op het nastreven van bovenstaande algemene doelstellingen van het clusterbeleid enerzijds en het project specifieke doelstellingen anderzijds kunnen typisch twee operationele doelstellingen onderscheiden worden in een project innovatieve bedrijfsnetwerken (figuur 1):

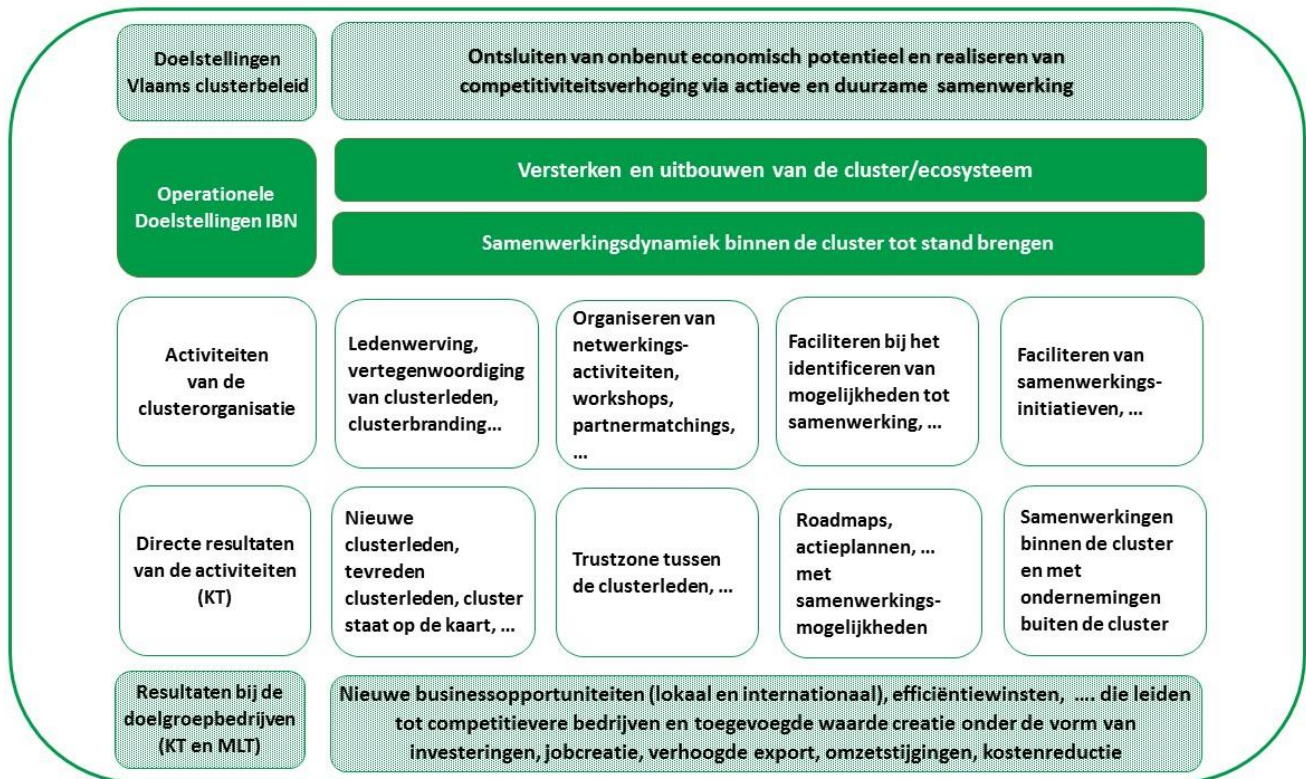
- Het uitbouwen en versterken van de cluster/ecosysteem;
- Het onderling doen samenwerken van de ondernemingen en andere actoren binnen de cluster.

Naargelang de maturiteit van het initiatief kan de focus op deze operationele doelstellingen verschillen tussen de clusters onderling en verschuiven in de tijd. Het tot stand brengen van samenwerkingen zal pas lukken indien de (vertrouwens)band tussen de ondernemingen binnen het ecosysteem voldoende sterk is. De aandacht voor deze beide facetten van clusterwerking maakt het kanaal van IBN's zowel geschikt voor nieuwe clusterinitiatieven als voor bestaande clusters die hun werking willen differentiëren en hierbij volop willen inzetten op competitiviteitsverhoging via een actieve samenwerkingsdynamiek tussen de clusterleden.

In functie van de doelstellingen vinden binnen de clusters activiteiten plaats. Van meer mature clusterinitiatieven worden al snel in het project concrete resultaten worden verwacht op het vlak van samenwerking tussen de clusterleden. Voor startende initiatieven geldt de verwachting dat ze naast de uitbouw van de cluster/ecosysteem, het opzetten van actieve clusterwerking en het creëren van een trustzone tussen de clusterleden sterk inzetten op het identificeren en concretiseren van de samenwerkingsmogelijkheden binnen de cluster met als doel op het einde van het project de eerste samenwerkingen tussen ondernemingen op te starten.

Het is van belang dat binnen de IBN's een evenwicht nagestreefd wordt tussen activiteiten met het oog op de korte termijn resultaten als activiteiten die meer gericht zijn op de langere termijn horizon. Het is bovendien de bedoeling dat projecten innovatieve bedrijfsnetwerken ook toewerken naar een verderzetting van het ecosysteem en de hierbij opgang gebrachte (samenwerkings)dynamiek na afloop van de steun in het kader van het IBN-project.

Figuur 1 Doelstellingen van IBN projecten

3.2 Kenmerken van innovatieve bedrijfsnetwerken

IBN's zijn van nature bottom up initiatieven door en voor samenwerkingsverbanden van Vlaamse ondernemingen. De ondernemingen vormen de kern van het innovatief bedrijfsnetwerk, waarbij de representativiteit van de betrokken ondernemingen (inclusief de betrokkenheid van kmo's) van belang is. Een actieve betrokkenheid van en gedragenheid door de doelgroepbedrijven, zowel in de aanloop naar de aanvraag als de uiteindelijke clusterwerking, is van groot belang voor het welslagen van innovatieve bedrijfsnetwerken.

Het aantal betrokken ondernemingen varieert naargelang de maturiteit, de aard en de focus van het innovatief bedrijfsnetwerk. Startende clusters met minstens 10 ondernemingen met een duidelijk perspectief en ambitie in groei van het ledenaantal komen daarom ook in aanmerking als IBN. Naast de doelgroepbedrijven kunnen ook andere relevante actoren zoals federaties, kapitaalverschaffers, kennisinstellingen, onderzoeksorganisaties of overheidsactoren deel uitmaken van innovatieve bedrijfsnetwerken. De deelname van deze andere actoren dient steeds bekeken te worden vanuit hun mogelijke bijdrage aan de competitiviteitsverbetering en de creatie van de economische meerwaarde bij de Vlaamse ondernemingen. Het is hierbij zeker niet de bedoeling dat de niet-bedrijven de sturing van het innovatief bedrijfsnetwerk overnemen van de doelgroepbedrijven.

IBN's hebben een tijdshorizon van 3 jaar. De werking van een innovatief bedrijfsnetwerk is opgebouwd rond een gedragen actieplan dat gericht is op de noden en opportuniteiten van een groep ondernemingen in een bepaald domein, thema en/of sector waarbij actieve samenwerking in clustercontext een meerwaarde kan zijn om tot concrete resultaten en competitiviteitsverhoging te komen bij de doelgroepbedrijven. Het ecosysteem van ondernemingen van een innovatief bedrijfsnetwerk heeft een eigen identiteit en dynamiek en zet zich actief als cluster op de kaart binnen en buiten Vlaanderen.

Voor de coördinatie van het IBN duiden de doelgroepbedrijven een clusterorganisatie aan die tijdens het project zal optreden als vertegenwoordiger en facilitator van de ondernemingen binnen het innovatief bedrijfsnetwerk. De clusterorganisatie wordt via een stuurgroep rechtstreeks aangestuurd door de ondernemingen. De clusterleden betalen een financiële bijdrage aan de clusterorganisatie in ruil voor hun lidmaatschap van de cluster veelal aangevuld met en een aantal voordelen inzake de activiteiten in het kader van de clusterwerking³.

Van belang bij de projecten innovatieve bedrijfsnetwerken is dat het gaat om nieuwe clusterinitiatieven dan wel dat de voorgestelde clusterwerking zich duidelijk differentieert van een bestaande clusterwerking en/of de reguliere activiteiten van de clusterorganisatie. Innovatieve bedrijfsnetwerken zijn aldus niet bedoeld om bestaande clusterwerking te ondersteunen.

Het innovatieve bedrijfsnetwerk dient per definitie open van karakter te zijn. Dit houdt in dat er zowel transparantie over de toegang tot de IBN dient te zijn als dat de IBN niet-discriminerend kan zijn. 'Transparantie over de toegang' betekent in de praktijk dat het voor mogelijke nieuwe leden van de innovatiecluster duidelijk moet zijn aan welke voorwaarden voldaan moet worden om lid te worden van de cluster en wat het lidmaatschap van de innovatiecluster inhoudt. Het begrip 'niet-discriminerend' vereist dat elke organisatie die voldoet of wil voldoen aan de toetredingsvoorwaarden van de innovatiecluster in principe niet geweigerd kan worden als lid van de innovatiecluster. Het open karakter van de innovatiecluster impliceert echter niet dat samenwerkingsprojecten die voortvloeien uit de clusterwerking niet kunnen beperkt worden tot een kleinere gesloten groep van clusterleden. Het is hierbij evenwel van belang dat de regels voor toegang tot de projecten transparant zijn voor de clusterleden.

3.3 Positionering van innovatieve bedrijfsnetwerken

3.3.1 Positionering tegenover andere organisaties en initiatieven in Vlaanderen

De complementariteit en positionering van innovatieve bedrijfsnetwerken ten opzichte van andere organisaties en initiatieven in Vlaanderen geldt als een belangrijk aandachtspunt. We onderscheiden hierbij twee aspecten.

Een eerste aspect heeft betrekking op de mate waarin innovatieve bedrijfsnetwerken een duidelijke focus hebben op de uitbouw van een duurzaam bottom-up gedreven ecosysteem met het oog op het tot stand brengen van concrete samenwerkingen tussen ondernemingen. Innovatieve bedrijfsnetwerken onderscheiden zich op dit laatste punt in het bijzonder van federatiewerking en pure netwerkorganisaties.

Ten tweede geldt voor innovatieve bedrijfsnetwerken dat de clusterwerking voor de doelgroep of het domein niet al (deels) door een bestaande organisatie opgenomen wordt. Dit aspect is een aandachtspunt voor initiatieven in de domeinen van de collectieve onderzoekscentra, de strategische onderzoekscentra of andere organisaties die een actieve projectwerking hebben gericht op het onderling doen samenwerken van ondernemingen.

Voor bestaande clusterinitiatieven geldt hierbij bovendien dat de vooropgestelde werking zich duidelijk moet differentiëren van de bestaande werking van de cluster.

³ Het is van belang dat de omvang van de financiële bijdrage in verhouding is met de 'kostprijs' van de voordelen die de ondernemingen als lid van de innovatiecluster ontvangen.

3.3.2 Positionering tegenover bestaande speerpuntclusters

Voor projectvoorstellen met een duidelijke link naar een domein waarin al een speerpuntcluster actief is, geldt dat ze enkel in aanmerking kunnen komen als innovatief bedrijfsnetwerk indien ze voldoende complementair zijn aan de speerpuntclusters. Hiervoor dient aan volgende voorwaarden worden te voldaan:

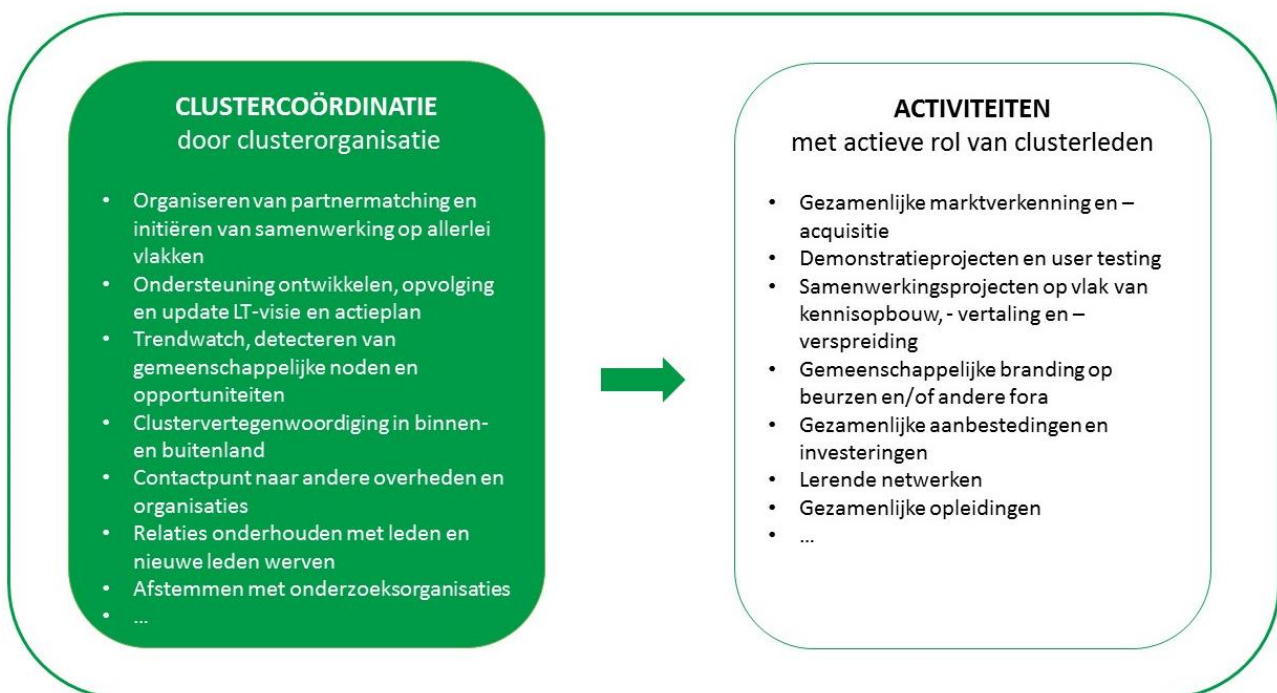
- Het voorstel is gericht op een ontluikend (cross-cutting) domein of applicatiedomein;
- Het domein komt momenteel niet/onvoldoende aan bod in het LT-actieplan van de speerpuntcluster;
- Er is een aantoonbare nood aan een afzonderlijke impuls;
- Het voorstel wordt gedragen door en is gericht op een specifieke; niche-doelgroep die niet/onvoldoende bereikt wordt door de speerpuntcluster.;
- Het voorstel is afgestemd met de speerpuntcluster(s). Afspraken rond samenwerking en/of integratie na 3 jaar IBN-ondersteuning zijn hierbij een pluspunt.

Voorstellen gelinkt aan clusterdomeinen met een duidelijke overlap aan doelstellingen/thema's binnen de LT-strategie van de SPC en gericht op een significant deel van de doelgroep van de SPC komen niet in aanmerking voor steun in het IBN-programma.

3.4 Activiteiten binnen een innovatief bedrijfsnetwerk

De activiteiten die plaatsvinden binnen een innovatief bedrijfsnetwerk kunnen opgesplitst worden in enerzijds de clustercoördinatie door de clusterorganisatie en anderzijds het geheel van activiteiten tussen clusterleden die binnen het innovatief bedrijfsnetwerk plaatsvinden (figuur2). Deze oproep voor innovatieve bedrijfsnetwerken betreft enkel de steun aan de clusterorganisatie voor de clustercoördinatie.

Figuur 2 Activiteiten binnen een innovatief bedrijfsnetwerk

3.4.1 Clustercoördinatie

De activiteiten in het kader van de door de clusterorganisatie uitgevoerde clustercoördinatie zijn van uiteenlopende aard naargelang de maturiteit van de cluster en de concrete probleemstelling en/of de noden

van de clusterleden (zie figuur 2). Deze activiteiten zijn ter ondersteuning van en complementair aan de ruimere activiteiten die voortvloeien uit de uitrol van het actieplan van het IBN (3.4.2).

De steun aan de innovatieve bedrijfsnetwerken wordt toegekend onder het clusterbesluit⁴ conform art. 27 (steun aan innovatieclusters) binnen de in Europa geldende staatssteunregels van de algemene groepsvrijstellingsverordening⁵. Voor innovatieve bedrijfsnetwerken geldt enerzijds dat enkel de activiteiten die vermeld worden onder artikel 27 van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening⁶ (zie bijlage 1) in rekening kunnen genomen worden voor steun. In functie van programmadoelstellingen worden de voor de innovatieve bedrijfsnetwerken toegelaten activiteiten verder gespecificeerd.

Gezien de focus van de innovatieve bedrijfsnetwerken op het tot stand brengen van samenwerkingen tussen clusterleden wordt verwacht dat de activiteiten die uitgevoerd worden door de clusterorganisatie steeds ten behoeve zijn van een zo breed mogelijke groep van clusterleden. Hieronder vallen volgende typische generieke activiteiten ten behoeve van clusterleden:

- Activiteiten in functie van de uitbouw van het ecosysteem (ledenwerving, bedrijfsbezoeken, ...);
- Activiteiten van doorverwijzing en het doelgericht met elkaar in contact brengen van clusterleden;
- Voorbereiden, faciliteren en organiseren van clusterevents (netwerkactiviteiten, workshops, partner matching events, ...);
- Voorbereiden en organiseren van opleidingen;
- Faciliteren bij het opzetten van gezamenlijke strategische processen voor de innovatiecluster;
- Faciliteren bij het creëren van nieuwe waardeketens ten behoeve van clusterleden;
- Faciliteren van ideeëngeneratie voor samenwerkingen tussen clusterleden (idee- en projectontwikkeling in een vroege fase);
- Communicatie en branding van de innovatiecluster;
- ...

Dit betekent dat het niet de bedoeling is dat binnen de clustercoördinatie van innovatieve bedrijfsnetwerken activiteiten uitgevoerd worden die gericht zijn op individuele en gepersonaliseerde diensten aan ondernemingen.

Activiteiten van de innovatiecluster zijn in principe betalend voor zowel leden als niet-leden (tegen marktprijs of kostprijs). Het is hierbij mogelijk dat (voordelige) deelname aan bepaalde activiteiten voor clusterleden inbegrepen is in de jaarlijkse bijdrage aan de innovatiecluster voor zover de jaarlijkse financiële bijdrage in verhouding is met de kostprijs van deze voordelen. Indien de clusterorganisatie toch op maat van individuele ondernemingen gespecialiseerde adviezen of diensten zou verlenen moeten steeds deze conform de Europese regelgeving vergoed worden tegen marktprijs of kostprijs. De door de clusterorganisatie uitgevoerde economische activiteiten in het kader van de gesubsidieerde clustercoördinatie dienen bovendien steeds additioneel te zijn aan de markt (niet-marktverstrend).

Door de clusterorganisatie uitgevoerde activiteiten die steunbaar zijn onder andere artikels van de groepsvrijstellingsverordening (bijvoorbeeld O&O-activiteiten (art. 25), innovatiesteun aan kmo's (art. 28) en opleidingen (art. 31)) hebben in principe geen betrekking op de clustercoördinatie. De kosten voor deze activiteiten zijn bijgevolg niet aanvaardbaar binnen een IBN-project voor steun aan clusterorganisaties.⁷

⁴ [Het Vlaams clusterbeleid](#)

⁵ [Algemene Groepsvrijstellingsverordening](#)

⁶ [Algemene groepsvrijstellingsverordening](#)

⁷ Clusterorganisaties kunnen buiten het project wel activiteiten van deze aard uitvoeren.

3.4.2 Activiteiten in het innovatief bedrijfsnetwerk

Naast de clustercoördinatie kunnen binnen een innovatief bedrijfsnetwerk een breed scala van activiteiten voor en met de ondernemingen plaatsvinden met het oog op de realisatie van het actieplan. Het gaat hierbij onder andere over het uitvoeren van gezamenlijke haalbaarheidsstudies of marktverkenningen, demonstratieprojecten, samenwerkingsprojecten op vlak van kennisopbouw, -vertaling en -verspreiding,

In functie van het type activiteiten kan beroep gedaan worden op steun via de bestaande steunmaatregelen bij het Agentschap Innoveren & Ondernemen, andere agentschappen binnen de Vlaamse overheid of de financiële ondersteuning binnen HORIZON2020, EFRO, INTERREG en/of andere Europese fondsen. Daarnaast is het mogelijk dat er voor de ondersteuning van activiteiten in de innovatiecluster cluster specifieke projectoproepen worden gelanceerd door het agentschap.

Daar waar de clustercoördinatie een specifieke taak is van de clusterorganisatie wordt de uitvoering van de activiteiten in het IBN toegewezen aan de meest geschikte partij. Dit betekent enerzijds dat de clusterorganisatie niet elk van deze activiteiten uitvoert en dat anderzijds individuele clusterleden ook als uitvoerder van bepaalde taken kunnen optreden.

4. Modaliteiten van de oproep innovatieve bedrijfsnetwerken

De selectie van IBN-projecten voor steun aan clusterorganisaties gebeurt in twee opeenvolgende selectiefases. In een eerste fase worden de aanvragers gevraagd om op basis van een beknopt projectvoorstel een Expression of Interest (EoI) in te dienen. Vervolgens zal in fase 2 aan de aanvragers gevraagd worden een volledig aanvraagdossier in te dienen.

In dit hoofdstuk worden de modaliteiten van deze oproep toegelicht. Meer details over de procedure en de tijdslijn van de oproep zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 Verloop van de projectaanvraag.

4.1 Aanvrager, begunstigde en uitvoerder

4.1.1 Aanvrager

Een project voor innovatieve bedrijfsnetwerken wordt aangevraagd door een organisatie met rechtspersoonlijkheid die gemandateerd is door minstens 10 Vlaamse ondernemingen die representatief zijn voor de doelgroep.

De mandatering van de aanvrager gebeurt via de vereiste intentiebrieven. Meer details hierover zijn terug te vinden in 5.2.1.

4.1.2 Begunstigde en uitvoerder

Voor de uitvoering van het project mandateert de groep van ondernemingen een clusterorganisatie die optreedt als facilitator en vertegenwoordiger van de clusterleden. Het is de clusterorganisatie die de begunstigde (= contractant) is van het project. Typisch is de begunstigde clusterorganisatie ook de uitvoerder van het project.

Een project innovatieve bedrijfsnetwerken wordt uitgevoerd door 1 organisatie. Uitvoerders beschikken over de mogelijkheid om via onderaanneming of detachering externe expertise/competenties in te brengen in het project.

Aandachtspunten met betrekking tot de begunstigde clusterorganisatie en uitvoerder

Clusterorganisaties dienen over **rechtspersoonlijkheid** te beschikken. Er is echter **geen verplichting** om voor de uitvoering van een project steeds een **nieuwe rechtspersoon** op te richten. Een nieuwe rechtspersoon die optreedt als begunstigde dient ten laatste bij aanvang van het project opgericht te zijn. Een **bestaande organisatie** die optreedt als **host-organisatie** voor de clusterorganisatie zal dienen aan te tonen dat:

- I. Ze over de juiste competenties en trackrecord beschikt om op te treden als vertegenwoordiger van de ledenbedrijven;
- II. Er geen risico op overlap is tussen de activiteiten als clusterorganisatie voor het IBN en de reguliere activiteiten van de host-organisatie;
- III. Ze zich onafhankelijk en neutraal opstelt tegenover de clusterleden. De statuten en beheersorganen van de host-organisatie mogen niet belemmerend werken voor de toegang van nieuwe leden tot het innovatieve bedrijfsnetwerk⁸;
- IV. Er voldoende garanties zijn inzake de financiële transparantie, wat moet toelaten om de financiële stromen die betrekking hebben op het IBN te onderscheiden van de reguliere financiële stromen van de host-organisatie.

Indien er voor specifieke taken binnen het project onderaannemers ingeschakeld worden, betaalt de begunstigde de marktprijs of vergoedt deze de volledige kosten vermeerderd met een redelijke marge. Het is in eerste instantie aan de onderaannemer om te waken over correcte toepassing van de marktprijs voor de geleverde prestatie. Er dient bij de eventuele inzet van onderaannemers ook steeds nagegaan worden of men al dan niet de regels van openbare aanbesteding moet volgen.

Wanneer beroep gedaan wordt op detacheringen gebeurt dit eveneens tegen marktprijs of de volledige kosten. Aanvullend is er in geval van detachering nood aan een overeenkomst tussen de begunstigde/uitvoerder van het project en de organisatie van het gedetacheerde personeelslid. In deze overeenkomst moeten enerzijds afspraken opgenomen worden inzake de kostprijs en de omvang van de detachering, de uit te voeren taken, de betalingsmodaliteiten, ... en anderzijds dient gegarandeerd te worden dat het gedetacheerde personeelslid ingezet wordt in functie van de clusterwerking en hierbij onafhankelijk van de moederorganisatie kan optreden binnen de clusterorganisatie.

4.2 Duur, omvang, begroting, subsidie en cofinanciering

4.2.1 Duur en omvang

Innovatieve bedrijfsnetwerken hebben een looptijd van 3 jaar en kunnen in principe niet verlengd worden. De projecten dienen te starten uiterlijk 1 januari volgend op het jaar van de beslissing.

De omvang van de projecten dient in verhouding te staan met de na te streven doelstellingen en activiteiten, de grootte van de te bereiken doelgroep en de economische meerwaarde die vooropgesteld wordt. De minimale omvang van een IBN-project bedraagt 0,5 VTE per jaar. Het is hierbij mogelijk dat de projectomvang niet gelijk is over de jaren.

4.2.2 Projectbegroting

De projectbegroting dient uit te gaan van een maximale kostenefficiëntie in verhouding tot de beoogde resultaten en effecten. Een projectbegroting wordt per projectjaar opgesteld. De projectbegroting is gebaseerd op de reële kost.

Volgende kostentypes worden in aanmerking genomen voor steun:

⁸ Het kan hierbij niet opgelegd worden door de host-organisatie dat de leden van het innovatief bedrijfsnetwerk verplicht ook lid dienen te worden van deze organisatie.

- I. **DIRECTE PERSONEELSKOSTEN**: personeelskosten die rechtstreeks gekoppeld zijn aan de uitvoering van het project;
- II. **DIRECTE OVERIGE KOSTEN**: niet-personeelskosten die rechtstreeks toewijsbaar zijn aan het project (WERKING, maximum 20.000 EUR per ingezet mensjaar);
- III. **INDIRECTE OVERIGE KOSTEN**: reële kosten die nodig zijn voor de uitvoering van het project maar die niet rechtstreeks toewijsbaar zijn aan het project (OVERHEAD, maximum 20.000 EUR per ingezet mensjaar);
- IV. **GROTE ONDERAANNEMINGEN (uitzonderlijk en te motiveren)**: kosten voor de uitvoering van welomschreven taken of diensten in het project die uitgevoerd worden door derden (> 8.500 EUR);
- V. **GROTE KOSTEN (uitzonderlijk en te motiveren)**: grote kosten die uit de directe overige kosten gelicht worden.

Er is op de website een Excel-template en toelichtingsdocument beschikbaar zijn om de begroting voor een IBN-project op te maken. Het gebruik ervan is verplicht. Bij aanvraag dient een realistische inschatting van de overige kosten opgegeven te worden. De template van het kostenmodel (Excel-bestand) vermeldt dat een motivatie dient gegeven te worden voor de overige directe kosten. Het niveau van detail dat gevraagd wordt voor innovatieve bedrijfsnetwerken beperkt zich tot een oplijsting van de grote categorieën en hun gerelateerde kost (bv. IT-kosten (o.a. website), events, communicatie, reis/verblijfkosten, onderaanneming, enz.).

Organisaties die niet (100%) Btw-plichtig zijn, kunnen het gedeelte van de niet-recupereerbare btw mee opnemen in hun projectbegroting. Voor alle activiteiten die de aanvragers niet zelf uitvoeren, dienen de prestaties gefactureerd te worden.

PERSONEELSINZET

De personeelsbezetting van de projecten wordt door de aanvrager bepaald in overeenstemming met de vooropgestelde activiteiten en doelstellingen. Relevante ervaring binnen het team in het doen samenwerken van ondernemingen is hierbij een duidelijke meerwaarde.

Er worden geen maxima opgelegd inzake aantal VTE. Er wordt wel verwacht dat de trekker van het project (de clustermanager) het beheer van het innovatief bedrijfsnetwerk als hoofdopdracht heeft.

GESCEIDEN INTERNE BOEKHOUDING VOOR CLUSTERORGANISATIE.

De begunstigde clusterorganisatie verbindt zich ertoe de kosten en financiering van de door hen buiten dit project uitgeoefende economische en niet-economische activiteiten duidelijk te onderscheiden van de binnen het IBN-project gesteunde activiteiten.

4.2.3 Subsidie

De subsidie voor IBN's wordt berekend als een percentage van de in aanmerking komende kosten. Het steunpercentage bedraagt 50% met een maximum toegekende subsidie van 150.000 EUR per jaar. Dit betekent dat aan een IBN-project over de looptijd van 3 jaar maximum 450 dzEUR steun kan toegekend worden (met een maximale ingediende projectbegroting van 900 dzEUR).

De finaal uitbetaalde subsidie staat in verhouding tot de voortgang van het project en de verzamelde cofinanciering. Dit betekent dat voor elke euro cofinanciering een euro subsidie uitbetaald zal worden.

De subsidie wordt toegekend onder het clusterbesluit⁹ conform de modaliteiten voor steun aan innovatieclusters binnen de in Europa geldende staatssteunregels van de algemene groepsvrijstellingsverordening¹⁰.

4.2.4 Cofinanciering

Met een steunpercentage van 50% dienen de innovatieve bedrijfsnetwerken op jaarbasis het equivalent van het toegekende jaarlijkse steunbedrag (max. 150 dzEUR) aan cofinanciering te verzamelen. Enkel directe bijdragen van ondernemingen komen in aanmerking voor de berekening van deze cofinanciering. Volgende types van directe bijdragen van ondernemingen worden in aanmerking genomen:

- I. Cash bijdragen onder de vorm van lidgelden/sponsoring van individuele ondernemingen die lid zijn van de cluster;
- II. Projecteigen inkomsten uit activiteiten van de cluster;
- III. In kind bijdragen kosten van ondernemingen voor aan de cluster geleverde diensten.

Minstens 60% van de jaarlijkse cofinanciering dient te bestaan uit cash-bijdragen van de ondernemingen, terwijl cofinanciering uit projecteigen inkomsten beperkt wordt tot maximum 20% van de jaarlijkse cofinanciering.

Voor de eventuele 'in kind bijdragen' (maximum 40% van de jaarlijkse cofinanciering) geldt dat het dient te gaan om significante diensten aan de clusterorganisatie onder de vorm van detachering van personeel door individuele ledenbedrijven. Enkel significante detacheringen met een duidelijke taakstelling en meerwaarde voor de clusterwerking kunnen in aanmerking komen als cofinanciering voor het IBN. Detacheringen uit niet-ondernemingen en/of de kosten van ondernemingen voor deelname aan bijeenkomsten of activiteiten van het IBN worden in geen geval beschouwd als een in-kind bijdrage. De kosten voor de detacheringen dienen opgenomen te worden in de projectbegroting.

De wijze waarop innovatieve bedrijfsnetwerken de 50% cofinanciering zullen invullen, maakt deel uit van de evaluatie van de projectaanvraag. Er dient hiervoor bij de indiening van het volledige projectvoorstel een gedetailleerd en sluitend cofinancieringsplan worden opgesteld voor de volledige periode van 3 jaar, opgesplitst per jaar en per type van bijdrage (cash/in kind/inkomsten). Ook de up-front engagementen van individuele ondernemingen die zullen bijdragen aan de cofinanciering worden zo veel als mogelijk vermeld in dit cofinancieringsplan. Het is mogelijk dat bij de steunbeslissing aanvullende voorwaarden worden gesteld met betrekking tot het cofinancieringsplan. Specifiek voor eventuele detacheringen vanuit ledenbedrijven geldt dat deze enkel na expliciete goedkeuring door het agentschap in rekening kunnen genomen worden als cofinanciering.

⁹ [Het Vlaamse clusterbeleid](#)

¹⁰ Op basis van Art. 27 in [de Algemene Groepsvrijstellingsverordening](#) is het mogelijk om innovatieclusters voor een maximale periode van 10 jaar te ondersteunen tegen een gemiddeld steunpercentage van 50%. Het maximale steunbedrag per innovatiecluster bedraagt 7,5 miljoen EUR over deze periode van 10 jaar.

Aandachtspunten met betrekking tot de cofinanciering

Er wordt een goede spreiding van de cofinanciering over de clusterleden gevraagd waarbij rekening gehouden wordt met zowel het aantal betalende clusterleden al de draagkracht van de individuele clusterleden.

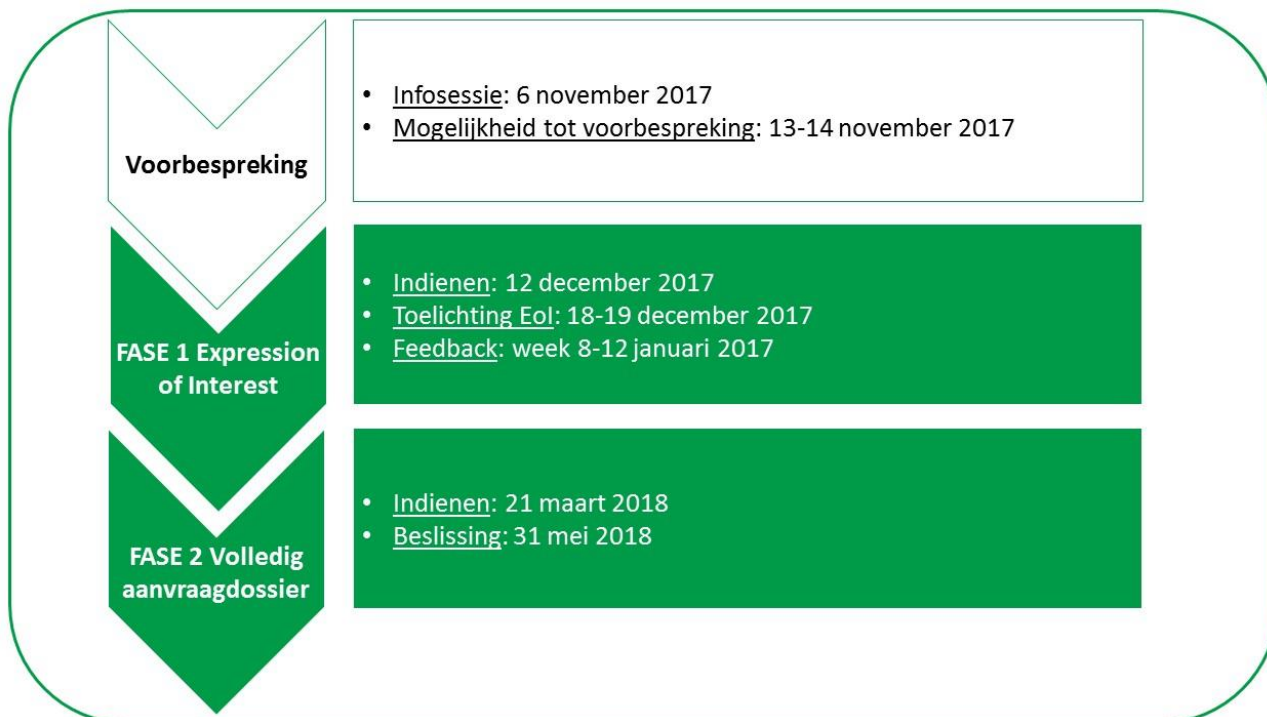
Volgende bijdragen worden níét in rekening genomen als cofinanciering:

- Bijdragen van organisaties die beroep doen op de modaliteiten en steunregelingen gericht op onderzoeksorganisaties (bv. universiteiten, hogescholen, SOC's, ...);
- Verplichte wettelijke bijdragen van collectieve onderzoekscentra;
- Algemene ledenbijdragen van federaties die niet specifiek in functie van de clusterwerking verworven zijn;
- Bijdragen van organisaties die een Dienst Algemeen Belang of een Dienst Algemeen Economisch Belang leveren;
- Bijdragen van publieke of semipublieke actoren (lokale besturen, provinciale ontwikkelingsmaatschappijen, intercommunales, ...).

5. Verloop van de projectaanvraag

De selectie van innovatieve bedrijfsnetwerken gebeurt in twee opeenvolgende selectiefases. Fase 1 heeft betrekking op een Expression of Interest (Eoi), waarbij op basis van een beknopt projectvoorstel een eerste screening van de projectvoorstellen gebeurt. In fase 2 wordt op basis van een volledig aanvraagdossier een definitieve beslissing genomen over de te steunen innovatieve bedrijfsnetwerken.

In beide fases wordt een projectvoorstel in het Nederlands ingediend. Voor zowel de inhoudelijke projectaanvraag als de opmaak van de projectbegroting dienen de op de website voorziene templates gebruikt te worden. De hoofdaanvrager ontvangt in elke fase een bericht (e-mail) van de goede ontvangst van zijn aanvraag.

Figuur 3: Tijdslijn oproep Innovatieve bedrijfsnetwerken

5.1 Voorbespreking

Heb je zelf een idee voor een innovatief bedrijfsnetwerk dan kan je dit aftoetsen voorafgaand aan de indiening van de Eol door een voorbespreking aan te vragen bij het Agentschap Innoveren & Ondernemen. Tijdens een voorbespreking zal door het agentschap advies gegeven worden over o.a. het opstellen van de aanvraag, de aanvaardbare kosten, de ontvankelijkheids- en selectiecriteria, enz. Aanvragen tot voorbespreking richt u via mail aan clusters@vlaio.be met een korte omschrijving van de probleemstelling/thema waarop het innovatief bedrijfsnetwerk zich zal focussen en de eventuele vragen.

5.2 Fase 1: expression of interest

5.2.1 Indienen aanvraag

Aanvragers worden gevraagd om in deze eerste fase op basis van een korte beschrijving de belangrijkste aspecten van het projectvoorstel te beschrijven aan de hand van de aanvraagtemplate. Het is niet de bedoeling dat alle aspecten van de projectaanvraag al in deze fase in detail uitgewerkt zijn. Zo wordt bij de Eol nog geen in detail uitgewerkt werkplan, cofinancieringsplan of projectbegroting gevraagd.

Projectaanvragen in de 1^e fase dienen ten laatste op **12 december 2017 om 12:00u** bezorgd te worden aan het Agentschap Innoveren & Ondernemen. Het gebruik van de aanvraagtemplate is verplicht.

Naast het inhoudelijk projectvoorstel wordt bij de indiening van de Eol een bewijs van gedragenheid door de doelgroepbedrijven gevraagd aan de hand van minstens 10 ondertekende intentiebrieven door een voor het projectvoorstel representatieve groep van Vlaamse ondernemingen. Persoonlijk gemotiveerde intentiebrieven dragen de voorkeur en versterken de mate van gedragenheid van het voorstel door de ondernemingen.

Aandachtspunten met betrekking tot de vereiste intentiebrieven in fase 1 en fase 2

- Probeer intentiebrieven van een zo representatief mogelijk staal van de doelgroep te verzamelen;
- De intentiebrieven bevatten minstens volgende informatie:
 - Naam van de onderneming + contactpersoon;
 - Adres van de onderneming (vestiging in Vlaanderen);
 - Ondernemingsnummer;
 - Verklaring inzake:
 - Mandatering van de aanvrager om op te treden als aanvrager voor de groep van doelgroepbedrijven;
 - Kennisname en ondersteuning van Eol;
 - Kennisname van cofinancieringsprincipes IBN;
- Volgende elementen in een intentiebrief versterken de mate van gedragenheid van het projectvoorstel:
 - Persoonlijke motivering van deelname;
 - Eventuele toezegging van financieel engagement door de onderneming;
 - Eventuele rol/taak van de onderneming bij de uitvoering van het project.

5.2.2 Ontvankelijkheid en volledigheid

Voorafgaand aan de inhoudelijke beoordeling van de Eol's wordt een ontvankelijkheids- en volledigheidanalyse uitgevoerd. De formele ontvankelijkheidscriteria in fase 1 zijn:

- De Eol is ingediend ten laatste op de sluitingsdatum van de oproep;
- De projectaanvraag bevat minstens 10 ondertekende intentiebrieven van individuele Vlaamse ondernemingen die voldoen aan de minimale vereisten zoals opgesomd in het kader onder 5.2.1

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen kan contact opnemen met de aanvrager tijdens de ontvankelijkheids- en volledigheidanalyse om de aanvraag te vervolledigen binnen de 5 werkdagen. De projecten die niet-ontvankelijk worden bevonden, nemen niet deel aan de verdere evaluatie- en selectieprocedure en krijgen hiervan een aparte melding. De ontvankelijkheidscriteria blijven gelden tijdens de ganse behandelingsprocedure.

5.2.3 Beoordeling

Aanvragers zullen na indiening van de Eol uitgenodigd worden om tijdens een pitch kort hun voorstel toe te lichten en vragen te beantwoorden. Specifieke aandacht zal hierbij geschonken worden aan de vooropgestelde doelstellingen en activiteiten, de positionering van het initiatief, het voortraject en de gedragenheid van het initiatief en meer algemeen de fit met programma.

Het is niet de bedoeling om in deze fase aanvragers met een ontvankelijke Eol formeel uit te sluiten voor indiening in fase 2. De beoordeling van de voorstellen gebeurt met als doel aanvragers gerichte aanbevelingen en/of specifieke aandachtspunten mee te geven bij het opstellen van het volledige aanvraagdossier. Het is hierbij ook mogelijk dat aanvragers van overlappende initiatieven of sterk complementaire voorstellen aangeraden wordt om in de volgende fase een gemeenschappelijk projectvoorstel uit te werken. Aanvragers dienen hierbij op basis van de feedback van het agentschap te oordelen of het opportuun is om een volledig aanvraagdossier in te dienen.

De **pitchgesprekken** in het kader van fase 1 vinden plaats op **18-19 december 2017** in het Ellipsgebouw in Brussel. Aanvragers dienen deze twee dagen maximaal vrij te houden. Bij de ontvangstmelding zal, onder voorwaarde dat de projectaanvraag ontvankelijk is, het exacte tijdstip van de pitch meegedeeld worden.

De toelichting van het projectvoorstel dient te gebeuren aan de hand van de PowerPoint-template die ter beschikking wordt gesteld door het agentschap. Deze presentatie wordt als bijlage toegevoegd aan de indiening van de Eol.

De aanvragers worden door het Agentschap Innoveren & Ondernemen op de hoogte gebracht van de feedback in de tweede week van januari 2018.

Het is mogelijk dat de in fase 1 ingediende projectvoorstellen bekendgemaakt gemaakt worden op de website www.vlaio.be. Dit moet eventuele geïnteresseerde ondernemingen en/of andere actoren toelaten om aansluiting te zoeken bij deze voorstellen.

5.3 Fase 2: Volledig aanvraagdossier

5.3.1 Indienen aanvraag

De aanvragers worden gevraagd om in deze fase het projectvoorstel volledig uit te schrijven, inclusief gedetailleerd werkplan, projectbegroting en cofinancieringsplan. Projectaanvragen in de 2^e fase dienen ten laatste op **21 maart 2018 om 12:00u** bezorgd te worden aan het Agentschap Innoveren & Ondernemen. Het gebruik van de aanvraagtemplate is verplicht.

Bij indiening in de 2e fase dient de begunstigde clusterorganisatie, die de uitvoering van het project op zich zal nemen, definitief bekend te zijn. De begunstigde clusterorganisatie dient net zoals in fase 1 gemandateerd te worden door minstens 10 representatieve Vlaamse ondernemingen. De aanvrager dient hiertoe opnieuw de nodige intentiebrieven aan zijn aanvraag toe te voegen.

5.3.2 Ontvankelijkheid en volledigheid

Na indiening gaat het agentschap de volledigheid en ontvankelijkheid van de aanvraag na. De formele ontvankelijkheidscriteria in fase 2 zijn:

- Er werd een ontvankelijke projectaanvraag ingediend in fase 1. Het kan hierbij eveneens gaan om een samengaan van meerdere ontvankelijke projectaanvragen die werden ingediend in fase 1.
- De projectaanvraag is ingediend ten laatste op de sluitingsdatum van de oproep;
- De projectaanvraag bevat minstens 10 ondertekende intentiebrieven van individuele Vlaamse ondernemingen die de projectaanvraag ondersteunen, inclusief het mandaat om op te treden als aanvrager;
- De steunaanvraag bevat een voorstel van projectbegroting, een financieel plan (projectbegroting en cofinancieringsplan), een actieplan, een verantwoording van de additionaliteit van de steun en een werkplan met leverbaarheden.

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen kan contact opnemen met de aanvrager tijdens de ontvankelijkheids- en volledighedsanalyse om binnen de 5 werkdagen de aanvraag te vervolledigen en/of noodzakelijke (punctuele) ontbrekende informatie aan te leveren die noodzakelijk is voor de inhoudelijke evaluatie van het projectvoorstel. Deze bijkomende informatie dient zich te beperken tot een annex van max 5 blz. Het is niet de bedoeling dat een minder goed uitgewerkt projectvoorstel verder kan afgewerkt worden in deze fase van de evaluatie noch dat de focus van het project gewijzigd wordt. Waar nodig kan indien nodig ook een gecorrigeerde projectbegroting opgevraagd worden. Indien deze bijkomende informatie niet tijdig

geleverd wordt, wordt de aanvraag geëvalueerd op basis van de bij indiening beschikbare elementen in de projectaanvraag.

5.3.3 Evaluatie en beslissing

Het volledige projectvoorstel wordt in de tweede fase beoordeeld door het Agentschap Innoveren & Ondernemen met advies van externe deskundigen. Bij de keuze van deskundigen, zal worden ingestaan voor een multidisciplinaire pool van deskundigen met voldoende domeinkennis als deskundigen met expertise in clusterwerking. Er zal hierbij eveneens rekening gehouden worden met eventuele risico's op belangenvermenging.

Op basis van de beschikbare informatie en het advies van de externe deskundigen, wordt door het beslissingscomité bij het Hermesfonds een beslissing genomen over de omvang van de subsidie, alsmede over eventuele startvoorwaarden, bijzondere voorwaarden en de modaliteiten ervan. In de aanloop van de opmaak van een overeenkomst worden onderhandelingen over de KPI's met elk van de projecten met een positieve beslissing voorzien (5.4.1.).

Onafhankelijk van de evaluatieprocedure kan het beslissingscomité een negatieve beslissing nemen of aanvullende voorwaarden stellen op basis van het niet voldoen aan overige verplichtingen of vergunningen vanwege de overheid of niet-correct gedrag naar aanleiding van vorige aanvragen (inzake informatieverstrekking, inhoudelijke en financiële verplichtingen of verslaggeving).

Bij de selectie kan het beslissingscomité eveneens rekening houden met de complementariteit van de projecten onderling en met een voldoende spreiding over sectoren en technologiedomeinen, om een voldoende diversiteit te bewerkstelligen in de gesteunde portfolio.

5.3.4 Evaluatiecriteria

De voorstellen van innovatieve bedrijfsnetwerken worden in de tweede fase beoordeeld op 2 dimensies: (1) clusterpotentieel en (2) de kwaliteit van het project.

Bij de beoordeling van de dimensie 'clusterpotentieel' wordt met volgende subcriteria rekening gehouden:

Relevantie en noodzaak tot samenwerking

De doelstellingen van een goed project zijn concreet, relevant en geloofwaardig. De doelstellingen sluiten aan bij de geïdentificeerde opportuniteiten en knelpunten bij de doelgroep die via samenwerking dienen aangepakt te worden. Een goed projectvoorstel is duidelijk gericht op het ontsluiten van onbenut economisch potentieel en het realiseren van competitiviteitsverhoging via de uitbouw van het ecosysteem en/of actieve samenwerking tussen de clusterleden.

Omvang, potentieel en maatschappelijke meerwaarde van de competitiviteitsverbetering

Een goed project richt zich op een groeiende markt en leidt tot een duidelijke collectieve versterking van de concurrentiepositie van de doelgroepbedrijven. De hieruit volgende economische impact situeert zich op het niveau van groei van de bedrijfsactiviteiten, tewerkstelling en investeringen. Het is van belang dat de competitiviteitsverbetering en de economische impact zich niet situeert bij een zeer beperkt aantal ondernemingen. Het is hierbij een pluspunt indien de verwachte resultaten zullen bijdragen aan de vermarkting van oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen door de clusterleden en/of er belangrijke spillover effecten te verwachten zijn naar andere domeinen.

Tijdslijn

Een goed project slaagt erin om binnen de looptijd van het clusterproject en rekening houdend met de maturiteit van het initiatief al concrete resultaten bij de doelgroepbedrijven te bereiken. Bij een goed project

resultaten de directe resultaten tijdens het project dan wel op korte termijn na afloop van het project (1 à 3 jr.) tot competitiviteitsverhoging bij de clusterleden.

Complementariteit

Een goed projectvoorstel heeft betrekking op een nieuw opgestart ecosysteem of richt zich op de differentiatie/heroriëntatie van een bestaande clusterwerking, waarbij de voorgestelde activiteiten zich duidelijk onderscheiden van de bestaande activiteiten van de cluster en de organisatie die de rol van clusterorganisatie op zich neemt. De clusterwerking van een goed projectvoorstel is duidelijk complementair met andere (cluster)initiatieven. Er is hierbij bovendien een aantoonbare nood aan een afzonderlijk clusterinitiatief om de doelstellingen te bereiken.¹¹

Draagvlak en engagement van de ondernemingen

Bij een goed project werden de doelgroepbedrijven actief betrokken bij de projectaanvraag. Een pluspunt is wanneer er een aantal trekkende ondernemingen kunnen geïdentificeerd worden. Het is duidelijk dat ondernemingen bereid zijn een actieve rol op te nemen in de clusterwerking en de bereid zijn onderling samen te werken. Een goed projectvoorstel bevat een sluitend en doelmatig cofinancieringsplan met voldoende up-front engagements van de ondernemingen.

Representativiteit van het initiatief

De bij het project betrokken ondernemingen zijn representatief voor de doelgroep. De kern van de cluster bestaat uit Vlaamse ondernemingen met groeiambities, innovatiebewust, met internationale blik en openstaand voor samenwerking. Er zijn hierbij ondernemingen betrokken uit de noodzakelijke onderdelen van de waardeketen (in functie van de doelstellingen), er is een goede mix van grote ondernemingen en kmo's en er is een realistisch groeipotentieel voor het aantal clusterleden. Een pluspunt is dat naast de doelgroepbedrijven ook andere noodzakelijke/relevante actoren voor het bereiken van de doelstellingen betrokken zijn bij het initiatief.

Bij de beoordeling van de as '**kwaliteit van het project**' wordt met volgende criteria rekening gehouden

Plan van aanpak:

De globale aanpak en de voorgestelde activiteiten van een goed project zijn afgestemd op de realisatie van de doelstellingen en haalbaar binnen de vooropgestelde termijn. De voorgenomen activiteiten vormen een efficiënt en coherent geheel met bijzondere aandacht voor het opzetten van samenwerkingsinitiatieven en het uitbouwen van een duurzaam en actief ecosysteem. De vooropgestelde aanpak sluit aan bij de noden van de doelgroepbedrijven en is haalbaar binnen de vooropgestelde termijn, met de voorziene personeelsinzet en gevraagde begroting. Een goed project beschikt over een uitgebalanceerd opvolgingssysteem van indicatoren en mijlpalen die toelaten de voortgang van het project op te volgen en waar nodig de aanpak bij te sturen. Projectvoorstellen met een duidelijk risico op marktverstoring zijn niet steunbaar.

Organisatie en werking van de cluster

In een goed project is een belangrijke sturende rol weggelegd voor de ledenbedrijven in het beslissingsproces van de clusterwerking en de aansturing van de clusterorganisatie. De eventuele host-organisatie stelt zich onafhankelijk en neutraal op en er zijn voldoende garanties inzake de financiële transparantie. De rol van de niet-bedrijven in de aansturing van de cluster is voldoende duidelijk en niet dominant. Er is voldoende ruimte voor interactie tussen clusterleden onderling en met de overheid (VLAIO).

De uitvoerders van een goed project tonen aan dat het voor de uitvoering van het project kan beschikken over de juiste competenties en omkadering. Het innovatief bedrijfsnetwerk staat bovendien voldoende open voor

¹¹ Specifiek voor initiatieven in domeinen waar al een speerpuntcluster actief is dient in het bijzonder voldaan te worden aan de voorwaarden zoals geformuleerd in 3.3.1.

nieuwe leden en er worden hierbij geen beperkingen opgelegd door de eventuele host-organisatie. Projectvoorstellen waarbij er zeer sterke twijfels zijn over de mate waarin de voorgestelde werking zal leiden tot een ecosysteem met een eigen identiteit en dynamiek zijn niet steunbaar.

5.3.5 Bekendmaking van de beslissing

De projectfiche met de besluitvorming van het beslissingscomité bij het Hermesfonds wordt aan de aanvrager overgemaakt bij bekendmaking van de beslissing. Er wordt door het agentschap een mogelijkheid tot nabespreking aangeboden, die zeker bij een negatieve beslissing sterk aangeraden wordt.

In het geval van een positieve beslissing wordt een overeenkomst opgemaakt tussen het Hermesfonds en de projectaanvragers (zie hoofdstuk: Uitvoering en Opvolging).

In het geval van een negatieve beslissing kan een verzoek tot herziening van de beslissing bij het Agentschap Innoveren & Ondernemen, optredend voor het beslissingscomité bij het Hermesfonds ingediend worden. De vraag tot herziening moet gebaseerd zijn op duidelijke en verifieerbare argumenten, zoals bijvoorbeeld concrete elementen die volgens de aanvragers niet correct werden geapprecieerd.

Bij ontevredenheid over de manier van behandeling kan daarover steeds schriftelijk, mondeling of elektronisch klacht ingediend worden.

5.4 Uitvoering en opvolging

5.4.1 Overeenkomst en start van het project

In het geval van een positieve beslissing wordt een overeenkomst opgemaakt tussen het Agentschap Innoveren & Ondernemen en de projectaanvragers. Op het ogenblik dat het project start dient de rechtspersoon van de gemandateerde clusterorganisatie die optreedt als begunstigde effectief opgericht te zijn. De uiterste startdatum van het project is 1 januari volgend op het jaar van de beslissing.

5.4.2 Opvolging van het project

De inhoudelijke voortgangscontrole van de steun aan de clusterorganisatie gebeurt door het Agentschap Innoveren & Ondernemen. Dit zal vooreerst gebeuren op basis van de inhoudelijke jaarlijkse voortgangsrapporteringen, waarbij specifiek aandacht wordt geschonken aan de projectstatus, de KPI's, de behaalde resultaten, succesverhalen en een lijst van ondernemingen die actief zijn binnen de cluster.

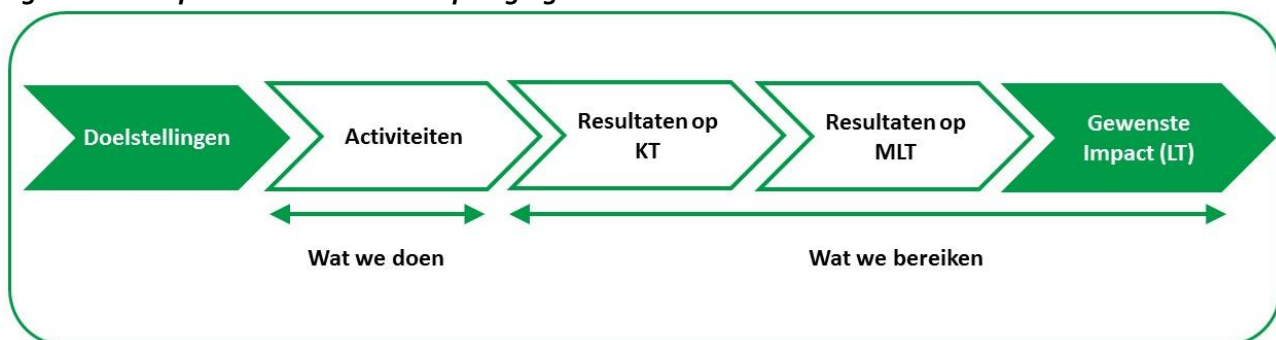
Daarnaast wordt door het Agentschap Innoveren & Ondernemen een accountmanager aangeduid die optreedt als verbindingspersoon tussen het Agentschap Innoveren & Ondernemen en het innovatief bedrijfsnetwerk. De accountmanager is als waarnemer vertegenwoordigd in de stuurgroep van het IBN. Van elke vergadering van de stuurgroep krijgt de waarnemer een uitnodiging en wordt het verslag aan het agentschap bezorgd.

Meer details over de uitvoering en opvolging van de projecten voor steun aan de clusterorganisatie bij innovatieve bedrijfsnetwerken staat beschreven in het 'toelichtingsdocument Innovatieve Bedrijfsnetwerken: uitvoering en opvolging'.

5.4.3 Indicatoren

Een belangrijk onderdeel van de evaluatie van een aanvraag binnen de oproep innovatieve bedrijfsnetwerken is de mate waarin het initiatief erin slaagt de vooropgestelde strategie en de hiermee verbonden doelstellingen en gewenste resultaten op een specifieke en meetbare wijze te formuleren en op te volgen via een set van indicatoren.

Figuur 4 Conceptueel kader voor de opvolging van clusters¹²

Het innovatief bedrijfsnetwerk definieert in zijn aanvraag een set indicatoren, met bijhorende streefwaarden, die geschikt is om de bereikte resultaten van het IBN in kaart te brengen en aan te tonen dat de doelstellingen van het initiatief behaald worden. De streefwaarden moeten realistisch zijn, getuigen van een voldoende ambitieniveau en in verhouding staan met de te ontvangen steun. De indicatoren dienen zo SMART mogelijk omschreven worden en er moet voor voldoende variatie gezorgd worden.

Bij het definiëren van de indicatoren dient een onderscheid gemaakt te worden tussen enerzijds **outputindicatoren** die activiteiten meten ('wat we doen') en **resultaats- en impactindicatoren** die de veranderingen die men wenst te realiseren bij de clusterleden ('wat we bereiken') in kaart brengen. Naast het opvolgen van 'wat we doen' en 'wat we bereiken' is het vanuit de centrale actor-rol eveneens van groot belang dat clusterorganisaties opvolgen 'wie we bereiken' door de clusterwerking.

Er wordt verwacht dat door elk IBN-project een streefwaarde wordt opgenomen voor de volgende verplichte **programma specifieke indicatoren**.

- KPI1: Aantal actieve ondernemingen binnen de cluster
- KPI 2: Aantal nieuwe actieve ondernemingen binnen de clusters
- KPI 3: Aantal samenwerkingsinitiatieven

Daarnaast wordt van elk IBN-project verwacht dat minstens een aantal **project specifieke indicatoren** (= in relatie tot de projectdoelstellingen) worden opgenomen die betrekking hebben op 'wat we doen' en 'wat we willen bereiken op KT en MLT' voor zowel 'de opbouw van het ecosysteem' als 'het onderling doen samenwerken van actoren in het ecosysteem'.

Deze indicatoren worden na goedkeuring door het beslissingscomité bij het Hermesfonds opgenomen in de overeenkomst. Voor elk van de indicatoren zal een definitie, eventuele referentiewaarde en meetmethode moeten vastgelegd worden.

5.4.4 Uitbetaling van de steun

De uitbetaling van de steun gebeurt jaarlijks in twee schijven. De eerste schijf zal worden uitbetaald nadat 80% van de vereiste cofinanciering voor het betreffende jaar aangetoond wordt. De tweede schijf van de steun zal uitbetaald worden nadat het saldo van de verzamelde cofinanciering wordt aangetoond en op basis van een jaarlijks inhoudelijk en financieel verslag.

Gezien de vereiste 50% cofinanciering op jaarbasis geldt, zal er jaarlijks een financiële afrekening gebeuren waarbij eventuele onbenutte saldi van de jaarlijkse maximale toegekende steun in principe niet kunnen overgedragen worden naar een volgend projectjaar.

¹² Based on Program Development and Evaluation – University of Wisconsin-Extension

6. Geheimhouding

Alle personeelsleden van het Agentschap Innoveren & Ondernemen, externe deskundigen en leden van het beslissingscomité bij het Hermesfonds zijn ertoe gebonden alle informatie vertrouwelijk te behandelen en geen gegevens aan derden mee te delen of aan te wenden ten voordele van zichzelf.

Bijlagen

Bijlage 1 – Steunbare activiteiten

Binnen de algemene groepsvrijstellingsverordening (C(2014) 3292/3)¹³ komen volgens art. 27 binnen de exploitatiesteun ten behoeve van innovatieclusters volgende activiteiten in aanmerking:

- a. Het aansturen van het cluster ter bevordering van samenwerking, informatiedeling en het verschaffen of het toeleiden van gespecialiseerde en op maat gesneden zakelijke ondersteuningsdiensten;
- b. De marketing van het cluster om deelname van nieuwe ondernemingen of organisaties te vergroten en de zichtbaarheid te verhogen;
- c. Beheer van de faciliteiten van het cluster;
- d. De organisatie van opleidingsprogramma's, workshops en conferenties ter ondersteuning van kennisdeling, netwerking en transnationale samenwerking.

¹³ [Algemene groepsvrijstellingsverordening](#)

Agentschap
Innoveren & Ondernemen
Koning Albert II-laan 35 bus 12
1030 Brussel
www.vlaio.be